

Till undervisnings- och kulturministeriet

Åbo 7.4.2015

Nr: 69/37/2015

Hänvisning: UKM/15/010/2015, 24.2.2015

Ärende: Begäran om utlåtande gällande RP för lag om småbarnspedagogik

Åbo Akademi har tagit del av begäran om utlåtande gällande regeringspropositionen för lag om småbarnspedagogik. Revideringen av lagstiftningen inom småbarnspedagogik kommer att förverkligas stegvis. Åbo Akademi, nedan (ÅA) noterar att riksdagen redan godkänt RP 341/2014 12.3.2015. I det andra skedet kommer en regeringsproposition med förslag till lag om småbarnspedagogik att komplettera det första skedet där lagen om barndagvård (36/1973) förslagsvis upphävs. ÅA framför följande synpunkter till regeringens förslag lag om "småbarnspedagogisk verksamhet".

1. Lagens namn och definitioner

Inledningsvis föreslår ÅA att lagens namn borde ändras till **Lag om småbarnspedagogik och barndagvård** för att täcka dimensioner propositionen berör. Begreppen småbarnspedagogik och barndagvård bör tydligt definieras i lagen. Dessa begrepp är inte varandras synonymer. I lagen bör tydligt definieras barns rätt till småbarnspedagogik. Därtill bör lagen innehålla en definition på barndagvård som ges på daghem eller i form av familjedagvård, vilket inte är fallet i 2 §. Begreppet barndagvård har ersatts med småbarnspedagogik vilket leder till att all verksamhet borde utgå från den verkligheten. ÅA efterlyser därmed tydlighet i definition av begrepp för att undvika oklarheter och direkta missförstånd i propositionen och dess motiveringar.

ÅA noterar en tydlig inkonsekvens i lagförslaget genom att den å ena sidan definierar rätten till småbarnspedagogik på lika villkor för alla barn (1 § och 3§) och att det i detaljmotiveringarna till 12 § å andra sidan nämns att det inte är frågan om en subjektiv rätt "att kräva att servicen t.ex. tillhandahålls på en viss plats, i en viss form eller med ett visst innehåll" (s. 108). Problemet här är att om barnet påvisas plats på familjedagvård uppfylls inte de målsättningar som lagen eftersträvar. Förslaget borde inte utgå från att likadana pedagogiska krav ställs på familjedagvård där personalen inte nödvändigtvis har utbildning eller yrkeskunskap på lika villkor som personalen i daghemmen. Familjedagvård kan och bör utvecklas på sina egna villkor med sina egna

grundförutsättningar för att upprätthålla god barndagvård. ÅA understryker att småbarnspedagogik i enlighet med förslaget motiveringar endast kan erbjudas inom ramen för daghemsverksamhet.

ÅA noterar att det är viktigt att särskilja mellan småbarnspedagogik och dagvård. Samtidigt innehåller småbarnspedagogik också element av vård och god dagvård ger goda förutsättningar för barnens utveckling och välfärd. ÅA efterlyser att 1 § i förslaget till lag om småbarnspedagogik tydligt skulle definiera att småbarnspedagogik ges i daghem och att dagvård kan ges i daghem eller i form av familjedagvård. Småbarnspedagogik kunde definieras som en helhet bestående av målinriktad fostran, lärande och vård med särskild betoning på det pedagogiska. Dagvård kunde definieras som vård som ordnas i daghem eller i form av familjedagvård där tyngdpunkten skulle ligga i grundläggande vård som stöder barnets utveckling och välfärd.

2. Personal och behörighetskrav

Detta lagförslag, liksom den lag som godkändes av riksdagen 12.3 2015, understryker det pedagogiska elementet i småbarnspedagogiken. Småbarnspedagogiken utgör nu en del av den förvaltning som faller inom ramen för den verksamhet som styrs av undervisnings- och kulturministeriet. Hittills har behörighetsvillkoren för personalen inom dagvård definierats inom sociallagstiftningen. ÅA anser bestämt att behörighetsvillkoren bör definieras på nytt som en del av det nya lagförslaget om småbarnspedagogik och dagvård. Problemet i dagsläget ligger i att merparten av den personal som jobbar i daghem får sin behörighet som har sin grund i sociallagstiftningen. Alla barn har rätt till småbarnspedagogisk fostran som till stora delar huvudsakligen ges i universitetsutbildningen. I enlighet med förslaget 3 § är avsikten att ge alla barn likvärdiga möjligheter till småbarnspedagogisk fostran. Därför understryker ÅA kopplingen mellan utbildning och den kvalitet på småbarnspedagogisk fostran som universiteten erbjuder i sin utbildning.

I enlighet med de ikraftvarande bestämmelserna om behörighet är kompetenskraven för de som fungerar som barnträdgårdslärare pedagogie kandidat eller yrkeshögskoleexamen inom det sociala utbildningsområdet. I det tidiga 1970-talet då dagvårdslagen tillkom befarades att det inte skulle finnas tillräckligt med barnträdgårdslärare. Av denna orsak fick även de personer som hade utbildning inom det sociala området rätt att fungera som barnträdgårdslärare. Personer utbildade inom det sociala området och som fungerade som barnträdgårdslärare ökade markant under 1990-talet i takt med att yrkeshögskolorna växte fram och läroverken inom det sociala området utexaminerade allt flera behöriga personer. Samtidigt ökande inte antagningen till universiteten när småbarnspedagogiken blev en del av det pedagogiska utbildningsområdet på universitetsnivå. I dagsläget utexamineras fler personer från det sociala området med behörighet för barnträdgårdsläraryrket i jämförelse med personer med pedagogie kandidatexamen inom småbarnspedagogik. Under de senaste åren har tilläggsresurser getts för att utöka antalet nybörjarplatser inom det pedagogiska området som ger

yrket. Utökningen motsvarar dock inte behovet på arbetsmarknaden. I enlighet med EU:s målsättningar borde hela 90 % av alla 4-åringar delta småbarnspedagogisk verksamhet. ÅA framför att antalet nybörjarplatser inom universitetsutbildningen borde utökas för att uppnå de målsättningar som lagförslaget och EU har ställt som målsättning inom småbarnspedagogiken. Detta kunde ske på bekostnad av antalet nybörjarplatser inom det sociala området på yrkeshögskolan i syfte att inte utöka kostnaderna för en omfördelning av studieplatser. Universitetsutbildning som är forskningsbaserad ger de bästa förutsättningarna för kvalitativ småbarnspedagogik. Fördelen med universitetsutbildning är också att de utexaminerade ges behörighet för undervisning i förskola. Småbarnspedagogiken står även klart i centrum för den utbildning som ges på universitetsnivå i form av pedagogiska studier till en omfattning av 180 sp.

För att erhålla behörighet på yrkeshögskolenivå (socionomer) krävs 60 sp småbarnspedagogik eller socialpedagogiska studier. Tyngdpunkten ligger på de sociala studierna. Behörighet till barntädgårdslärare ges nu både inom yrkeshögskolor och universitet. Detta leder till onödiga spänningar och föranleder dubbleringar i utbildningsutbudet nationellt och kan anses vara oändamålsenligt och nationalekonomiskt betungande. När tyngdpunkten i lagförslaget sätts på småbarnspedagogiken bör detta även återspeglas i den utbildning som ger behörighet. Universitetsutbildningen ger de bästa förutsättningarna för att uppfylla de målsättningar som regeringen i sin proposition efterlyser.

ÅA föreslår att behörighetskraven i lagförslaget entydigt skulle bygga på pedagogie kandidat examen med småbarnspedagogik från det datum/år lagen träder i kraft. Examen som erhållits, till det datum/år som lagen träder i kraft, från det sociala området (socionomexamen) från yrkeshögskolan med 60 sp i småbarnspedagogik eller studier i socialpedagogik skulle fortsättningsvis ge den behörighet som krävs för barntädgårdsläraryrket. Därtill skulle personer som avlagt barntädgårdslärarexamen på institutnivå fortsättningsvis vara behöriga.

Rektor

Mikko Hupa

Förvaltningsdirektör

Ulla Achrén